

Nr 109.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till gäldande av ersättning för belopp, som förskingrats av förre fjärdingsmannen Karl Hedvall m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Gärde.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, anför:

I förordningen den 14 december 1917 angående föreskrifter om indrivning av krono- och kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. (restindrivningsförordning) stadgas, uti 1 §, att det åligger landsfiskal i egenskap av utmättningsman att ombesörja indrivning och redovisning av krono- och kommunalutskylder, samt uti 3 §, att utmättningsman åt

fjärdingsman må uppdraga att verkställa indrivning av omförmälda utskylder. Enligt sin intill den 1 januari 1926 gällande lydelse innehöll sistnämnda paragraf, att landsfiskal, som åt fjärdingsman uppdragit att ombesörja indrivning, själv skulle vara skyldig att svara för redovisningen och för skada, som av fjärdingsmannens fel eller försummelse kunde uppkomma. Från och med 1 januari 1926 hava emellertid bestämmelserna om utmätningsmans ansvar i nu nämnda hänseenden upphört att gälla. Bestämmelserna om utmätningsmans ansvar för underlydandes fel och försummelse sammanhännga med föreskrifterna angående ersättning av allmänna medel för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman. Enligt den före 1926 härutinnan gällande lagstiftningen kunde ersättning av allmänna medel erhållas för skada, som föranletts av brottsligt förfarande av den underlydande. Genom lag den 6 juni 1925 vidtogs emellertid den ändring i lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, att statsverket kom att svara jämväl för tillgrepp och förskingring av den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning; dock skulle ersättning av allmänna medel ej utgå för vad exekutionsbetjänt i stad, som icke lyder under landsrätt, tillgriper och förskingrar av stadens medel. Denna bestämmelse äger ej tillämpning i avseende å tillgrepp och förskingring, som skett före den 1 januari 1926.

Genom *Hedemora tingslags häradsrätts* utslag den 8 december 1923, som vann laga kraft, dömdes fjärdingsmannen Karl Hedvall, som av landsfiskalen i Hedemora distrikt Iwar Broström erhållit i uppdrag att inom Garpenbergs socken indriva utskylder, till ansvar för det han tillgripit 44,977 kronor 89 öre av medel, vilka han i sin egenskap av fjärdingsman i Garpenbergs socken uppburit i krono- och kommunalutskylder, avseende åren 1918—1922, varjämte Hedvall förpliktades, såvitt nu är i fråga, ersätta de av honom tillgripna medlen med 4,299 kronor 97 öre till Kungl. Maj:t och kronan jämte 6 procent ränta från och med den 19 oktober 1923, till dess betalning skedde, samt med 36,834 kronor 37 öre till Garpenbergs kommun jämte ränta från förfallodagen, till dess betalning skedde.

Under åberopande av lagen den 10 juli 1899 anhöll bland andra *Garpenbergs kommun* i till länsstyrelsen i Kopparbergs län ingivna, till Konungen ställda ansökningar om ersättning av allmänna medel för det kapitalbelopp, som Hedvall enligt förenämnda utslag förpliktats utgiva till kommunen, jämte ränta därå efter 6 procent från och med den 19 oktober 1923, till dess betalning skedde.

Med skrivelse den 7 april 1925 översände *länsstyrelsen* kommunens ansökningar till Kungl. Maj:t och anförde däri: Hedvall hade försatts i konkurs, vilken avslutats. Enligt lagakraftvunnet utdelningsförslag i konkursen hade till kronan utdelats 1,110 kronor 95 öre och till Garpen-

bergs kommun 8,583 kronor 78 öre. Länsstyrelsen tillstyrkte, att kommunen tillerkändes ersättning med 28,250 kronor 59 öre, men ansåge sig icke böra förorda bifall till yrkandet om utbekommande av ränta. Länsstyrelsen anhölle vidare om föreskrift, huru förfaras skulle med avseende å ersättandet i länsräkenskaperna av de av Hedvall förskingrade kronomedlen.

I inordrat utlåtande över länsstyrelsens framställning anförde *statskontoret*:

I förevarande fall hade Broström varit utmättningsman, och jämlikt bestämmelserna i § 3 restindrivningsförordningen enligt dess före den 1 januari 1926 gällande lydelse svarade utmättningsmannen, då han å fjärdingsman uppdragit indrivning av medel, som i förordningen avsåges, själv för redovisningen och för skada, som av fjärdingsmannens fel och försummelse kunde komma. Då sålunda bestämmelserna i lagen den 10 juli 1899 icke i detta fall vore tillämpliga, torde ansökningen icke kunna bifallas. Vad sedan anginge länsstyrelsens anhållan om föreskrift, huru förfaras skulle med ersättandet i länsräkenskaperna av de av Hedvall förskingrade kronomedlen, torde, i den mån icke utdelningen i Hedvalls konkurs härför lämnade täckning, de allmänna bestämmelserna angående avskrivning av kronans utestående fordringar i detta fall vara tillämpliga, varför särskild föreskrift icke torde vara erforderlig.

Justitiekanslersämbetet fann i avgivet utlåtande, att, då den utsträckning, som år 1925 beslöts i fråga om statens ersättningsskyldighet för förskingrade uppbörsmedel m. m., enligt uttryckligt stadgande icke skulle äga tillämpning i avseende å förskingring, som ägt rum före den 1 januari 1926, det icke lagligen påvilade statsverket någon ersättningsskyldighet i nu förevarande ärende.

Genom beslut den 27 augusti 1926 fann *Kungl. Maj:t*, när varken lagen den 10 juli 1899 eller annat stadgande tillförbunde staten någon ersättningsskyldighet i förevarande fall, samt anledning ej förefunnes för kommunens gottgörande i annan ordning än som i berörda lag säges, ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, varjämte Kungl. Maj:t ej heller fann länsstyrelsens framställning om meddelande av viss föreskrift i fråga om kronomedel föranleda någon åtgärd. Jämlikt 3 § i lagen hänvisades kommunen vid talans förlust att inom 6 månader, sedan kommunen bevisligen erhållit del av Kungl. Maj:ts beslut, medelst stämning anhängiggöra sin talan vid vederbörlig domstol.

Kommunen instämde därefter Broström till *rådhusrätten i Hedemora* med yrkande om åläggande för honom att till kommunen utgiva ersättning för den skada, kommunen lidit genom Hedvalls tillgrepp och förskingringar, med 28,250 kronor 59 öre jämte laga ränta därå. Genom utslag den 9 maj 1927, som vann laga kraft, förpliktade rådhusrätten Broström att genast vid äventyr av utmätning till kommunen emot kvitto utgiva nämnda belopp jämte 6 procent ränta därå från den 19 oktober 1923 till dess betalning skedde ävensom ersätta kommunens rättegångs-

kostnader med 205 kronor 25 öre jämte lösen och stämpel för rådhusrätstens protokoll och utslag i målet.

I en den 30 mars 1929 till länsstyrelsen ingiven skrift har *kommunen* änyo gjort framställning i förevarande avseende.

Innan jag redogör för innehållet i denna framställning, må det tillåtas mig att i korthet lämna en redogörelse för vissa tidigare i ärendet vidtagna åtgärder. Kommunalfullmäktige i Garpenbergs kommun hade vid sammanträde den 21 november 1920 »på grund av den stora restlängden och därför ej något inkommit i kommunalkassan» tillsatt en kommitté av två personer för att undersöka, var felet läge. Kommunalstämman beslöt vid sammanträde den 13 februari 1921, att ovannämnda kommitté skulle hos landsfogden i länet framföra ärendet, på det att full visshet måtte vinnas, huruvida något fel föreläge vid indrivningen. På grund av detta uppdrag avläto de kommitterade en den 28 februari 1921 dagtecknad skrivelse, som inkom till länsstyrelsen den 2 mars 1921, däri de kommitterade, under framhållande, att restlängderna voro onaturligt stora, anhöllo om ett ingripande snarast möjligt från länsstyrelsens sida, så att kommunen utbekomme förfallna utskylder och indrivningsmännen på ett mera plikttroget sätt fullgjorde sina skyldigheter.

Genom resolution den 2 mars 1921 anmodade länsstyrelsen Broström att skyndsamt avgiva förklaring. Med anledning härav sammanträdde Broström den 10 april 1921 med Hedvall och kommunens kommitterade. Enligt ett av Broström därvid upprättat protokoll förklarade de sistnämnda, sedan Hedvall lämnat en förklaring i ärendet, att de för egen del ej hade något emot att återkalla anmälan, men att de ej kunde göra detta, enär de ej ville frångå det dem en gång lämnade uppdraget. Broström avgav därefter den 29 december 1921 förklaring till länsstyrelsen. I denna meddelade han, att landskamreraren i telefon givit Broström anstånd med förklaringens avgivande, att Hedvall under en tid av omkring fyra månader fördröjt redovisningen till Broström av indrivna restförda kommunala utskylder, att Hedvall med anledning härav fått order att omedelbart avlämna redovisning samt att kommunalnämndsordföranden och kommunalstämmans ordförande med flera personer inom kommunen försäkrat, att anmälan ej riktas mot Broström utan vore uttryck för en viss animositet mot Hedvall, som dock den 27 december 1921 återvalts till fjärdingsman för ytterligare tre år. Broströms förklaring överlämnades av länsstyrelsen den 25 januari 1922 till kommunalfullmäktige för påminnelse av avgivande och skulle därest målet icke fullföljdes bevis därom insändas till länsstyrelsen.

Vid handläggning inför häradsrätten den 8 december 1923 av målet mot Hedvall uppgav Broström, att kommunalfullmäktiges ordförande någon dag på våren 1922 återställt anmälningsärendet till Broström, med tillkännagivande att kommunalfullmäktige ej önskade åtgöra något i saken.

Broström uppgav vidare, att anledningen till att Broström först den 29 december 1921 återställt ärendet till länsstyrelsen varit den, att han efter samråd med landskamreraren ansett sig böra under tiden giva akt på Hedvalls förfaringssätt; och förklarade kommunalfullmäktiges ordförande, vilken hördes såsom vittne, att han ej kunde bestrida riktigheten av Broströms framställning angående händelseförloppet.

I sin nyssnämnda framställning anförde *kommunen*:

Enligt en av Broström utfärdad fullmakt hade kommunen sedan den 1 december 1927 av hans förfallande lön hos länsstyrelsen månatligen uppburit ett belopp av 41 kronor 67 öre, eller tillhopa 666 kronor 67 öre. Detta belopp utgjorde den enda avbetalning, som verkställdes å Broströms skuld till kommunen. Broström saknade möjlighet att fullgöra sin betalnings-skyldighet gentemot kommunen ens i någon nämnvärd grad, och ett försök att på exekutiv väg uttaga någon ringa del därav vore under förhandenvarande förhållanden och särskilt med hänsyn till att han hade nio barn, av vilka åtminstone åtta vore att anse såsom oförsörjda, synnerligen obilligt och för visso verkningslöst. Kommunen hade stora skulder samt hög utdebitering. Det hade icke ens uppgivits än mindre visats, att Hedvalls förskingningar av kommunen tillkommande uppbördsmedel kunnat i större eller mindre grad läggas Broström till last på grund av eftersatt kontroll eller tillsyn från hans sida. Men även om så varit fallet, torde detta icke kunna läggas kommunen till last eller förringa befo-genheten av dess anspråk på gottgörelse för den förlust, kommunen åsamkats. Kommunen hemställde, att länsstyrelsen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om avlåtande till riksdagen av proposition med anhållan om riksdagens medgivande att av allmänna medel lämna kommunen ersättning med 27,683 kronor 93 öre jämte ränta.

Sedan länsstyrelsen anmodat kommunen att inkomma med förklaring, huruvida kommunen vore villig att begränsa sitt ersättningsanspråk till ett belopp av 7,000 kronor, vartill kommunen tidigare ifrågasatt att nedsätta sitt krav mot Broström, yttrade *kommunen* i utlåtande den 1 december 1929:

Vid ett sammanträde under mars månad 1927 mellan Broström samt tre ledamöter av kommunalnämnden och en ledamot av kommunalfullmäktige utfäste sig dessa ledamöter att, därest Broström inom viss angiven kort tid, några få dagar, till kommunalnämnden inbetalade eller avlämnade godkänd säkerhet för likvid av 25 procent av kommunens tillgodohavande, söka utverka kommunalfullmäktiges godkännande av en sådan uppgörelse. Då trots upprepade anmaningar varken likvid eller säkerhet inkom inom angiven tid, hade kommunen instämt Broström till rådhusrätten i Hedemora. Detta kommunens försök till uppgörelse torde icke förringa skäligheten och billigheten i att kommunens förlust gottgjordes av det allmänna. Skulle länsstyrelsen finna sig icke kunna tillstyrka framställningen i dess helhet, hemställde kommunen, att länsstyrelsen måtte utverka, att gottgörelse lämnades av allmänna medel med högsta möjliga belopp eller med hälften av kommunens förlust, som med ränta och ersättning för rättegångskostnader samt efter avdrag av gjorda avbetalningar beräknades till 37,824 kronor 70 öre.

Med skrivelse den 21 december 1929 överlämnade *länsstyrelsen* kommunens framställning till Kungl. Maj:t samt anförde i huvudsak följande:

Av protokollen i rättegången mot Hedvall torde man icke kunna undgå att bibringas den upplattningen, att den kontroll, som utmätningsmannen hållit över Hedvalls redovisningsverksamhet, bort utövas på ett mera effektivt sätt. Till utmätningsmannens efterlåtenhet härutinnan syntes dock med fog kunna åberopas förmildrande skäl. Vid sammanslagning år 1918 av Hedemora landskommun, förut eget landsfiskalsdistrikt, med Garpenbergs kommun till ett landsfiskalsdistrikt blev utmätningsmannens verksamhet, som i Hedemora distrikt före sammanslagningen varit av ganska betungande art, i väsentlig grad ökad och försvårad icke blott genom ökningen i antalet av de till utmätningsmannens befattning hörande ärenden utan jämväl genom de obekväma kommunikationerna mellan utmätningsmannens bostadsort, Hedemora stad, och den ort inom Garpenbergs socken, där Hedvalls bostad var belägen. Avståndet mellan nämnda platser utgjorde 17 kilometer, och annan förbindelse funnes icke än en landsväg, delvis av svårframkomlig beskaffenhet. Såsom ännu en förklaring till att utmätningsmannen ansett sig kunna lämna Hedvall något friare händer i dennes redovisningsverksamhet kunde jämväl åberopas den omständigheten, att Hedvall varit en inom orten mycket betrodd och välkänd man med uppdrag såsom nämndeman och ledamot av taxeringsnämnd m. m. Utan att vilja förringa betydelsen av utmätningsmannens efterlåtenhet i kontrollhänseende tilläte sig länsstyrelsen att till Kungl. Maj:ts prövning framlägga kommunens förevarande framställning. Något försök att genom utmätning utfå ifrågavarande fordran hade icke gjorts av kommunen, men syntes denna omständighet, med hänsyn, till en av magistraten i Hedemora gjord utredning angående Broströms ekonomiska ställning, icke böra utgöra hinder för prövning av kommunens förevarande framställning. Kommunen hade med hänsyn till rådhusrättens i Hedemora berörda utslag beräknat sin fordran hos Broström till 37,824 kronor 70 öre. Även om emot denna beräkning icke syntes vara något att erinra, ställde sig länsstyrelsen tveksam, huruvida och i vilken omfattning länsstyrelsen skäligen borde understödja kommunens krav. Sedda mot bakgrunden av den överenskommelse, som under mars månad 1927 träffades mellan Broström och fyra kommunala funktionärer, därvid ställts i utsikt att kommunen icke skulle vara ovillig att såsom full likvid för sin fordran hos Broström godtaga ett belopp av 7,000 kronor eller omkring 25 procent, måste av kommunen nu framförda anspråk, jämväl om de nedsattes till hälften av det beräknade beloppet, anses för höga. Visserligen skedde berörda överenskommelse, därom någon skriftlig bekräftelse icke föreläge, under uppgiven förutsättning att det till 7,000 kronor nedsatta fordringsbeloppet skulle till kommunen erläggas »inom några få dagar»; men att kommunen, i allt fall icke varit främmande för tanken att såsom likvid för sin fordran godtaga ett väsentligt lägre belopp än det nu fordrade, syntes framgå av en utfästelse, som Broström i skrivelse den 24 september 1927 gjort till Garpenbergs kommun, och på grund varav kommunen sedan den 1 december 1927 av Broström tillkommande avlöning uppburit 1,041 kronor 75 öre.

Under åberopande av förestående och med beaktande tillika av att kommunen befunde sig i en mindre gynnsam ekonomisk ställning men

i utdelning uti Hedvalls konkurs tillförene uppburit 8,583 kronor 78 öre, hade länsstyrelsen ansett sig böra på det sätt förorda föreliggande framställning, att kommunen såsom full gottgörelse för däri avsedda iordran måtte beredas ersättning av statsmedel med ett belopp av 10,000 kronor, däri icke inberäknat det belopp 1,041 kronor 75 öre, som kommunen dittills uppburit genom avdrag å Broströms avlöning. I fråga om de av Hedvall förskingrade kronomedlen hemställdo länsstyrelsen, enär Broström saknade tillgångar till deras gäldande, att länsstyrelsen måtte meddelas tillstånd att ur räkenskaperna avskryva desamma; och anhölle länsstyrelsen tillika, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om åtgärder för Broströms befrielse från vidare betalningsskyldighet för de av Hedvall förskingrade kronoutskylder, som, efter avdrag av vad därå belöpte i utdelning i Hedvalls konkurs och erhållits genom månatliga avdrag å Broströms avlöning, uppginge till 2,028 kronor 5 öre.

Av den av länsstyrelsen åberopade, av magistraten i Hedemora verkställda utredningen beträffande Broströms ekonomiska ställning framgår: Sedan ett Broströms barn dött, hade han numera åtta oförsörjda barn. Såväl man som hustru sökte med tråget arbete sammanhålla familjen, som förde ett ytterst tillbakadraget och stillsamt liv. Mannens enda kända förmögenhet utgjorde en gård i Hedemora, taxeringsvärderad till 60,500 kronor men in-tecknad för sammanlagt 80,100 kronor. En försäljning av gården syntes med all sannolikhet icke kunna inbringa in-teckningsskulden, och enligt magistratens förmenande vore det meningslöst och obilligt att hos Broström söka indriva det förskingrade beloppet eller någon del därav.

Statskontoret, som avgivit utlåtande över nu förevarande framställning, framhåller till en början, att riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t år 1926 i skrivelse nr 146 medgivit, att vissa belopp finge av anslaget till oförutsedda utgifter utbetalas till två landsfiskaler i ersättning för av underlydande före år 1926 förskingrade medel. Sedan statskontoret påpekat, att i sistnämnda fall försummelse i avseende å övervakning icke ansetts kunna läggas vederbörande utmätningmän till last, anför statskontoret vidare:

Vad nu föreliggande ärende beträffade gäve handlingarna främst vid handen, att vederbörande landsfiskal gjort sig skyldig till vårdslöshet och försumlighet i fråga om kontrollen av fjärdingsmannens indrivningsverksamhet, då förskingring kunnat äga rum i den utsträckning, som här varit fallet. Landsfiskalens ansvarsskyldighet hade jämväl fastslagits genom rådhusrättens i Hedemora utslag den 9 maj 1927. Kommunen torde likväl icke helt kunna frikännas från ansvar, då den, som redan tidigt varit underkunnig om Hedvalls affärsställning, icke syntes hava i erforderlig grad utövat kontroll över den kommunala restindrivningen. Ehuru kommunen icke helt syntes kunna frikännas från ansvar för vad som inträffat, ansåge statskontoret likväl med hänsyn till i övrigt förekomna omständigheter och särskilt Broströms fullständiga oförmåga att gent emot kommunen fullgöra sin betalningsskyldighet starka skäl tala för bifall till kommunens framställning. Det syntes statskontoret icke vara överensstämmande med billighet, att kommunen finge bära

förlust, som uppkommit genom vederbörande utmätningmans tjänsteförsummelse. Beträffande ersättningsbeloppets storlek ville statskontoret framhålla, att, då någon uppgörelse icke träffats mellan kommunen och Broström rörande godtagandet av lägre ersättningsbelopp än det som Broström i laga ordning ålagts att gälda, kommunen syntes kunna göra anspråk på att erhålla ersättning efter samma grunder, som skulle hava kommit till användning, därest bestämmelserna i 1899 års lag kunnat tillämpas i förevarande fall. Då gottgörelse för ränta och rättegångskostnader icke plägat utgå i samband med ersättningar, som fastställts jämlikt ifrågavarande lag, borde enligt statskontorets mening någon sådan gottgörelse ej ifrågakomma. Länsstyrelsens förslag att länsstyrelsen måtte erhålla tillstånd att i räkenskaperna avskrivna vissa kronoutskylder ansåge statskontoret icke för närvarande böra föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, utan syntes avdrag å Broströms avlöning böra ske med ett med hänsyn till hans ekonomiska ställning lämpligt avvägt belopp, vilket borde disponeras för nedbringandet av den skuld, vari Broström häftade till statsverket. Härav följde, att statskontoret icke heller funne sig böra understödja länsstyrelsens framställning om åtgärder för Broströms befrielse från vidare betalningsskyldighet för de kronomedel, som ingingo uti de av Hedvall förskingrade beloppen. I anslutning till vad sålunda anförts hemställde statskontoret i anledning av de gjorda framställningarna, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen utverka medgivande att från anslaget till oförutsedda utgifter till kommunen utbetala ersättning för det belopp, som av Hedvall förskingrats, i den mån kommunen icke redan erhållit ersättning för samma belopp genom utdelning i Hedvalls konkurs eller genom av Broström intill tiden för ersättningsbeloppets utbetalande gjorda avbetalningar, dock med skyldighet för kommunen att till kronan överlåta sin fordringsrätt gent emot Broström.

Justitiekanslersämbetet anförde i avgivet utlåtande följande:

Det ville synas som om Kungl. Maj:t redan i det tidigare ärendet prövat, huruvida billighetsskäl talade för vidtagande av åtgärd till kommunens gottgörande, och det kunde ifrågasättas, huruvida väsentliga nya dylika skäl nu tillkommit. Myndigheternas nu gjorda uttalanden om bristande kontroll över Hedvall hänförde sig till utredningen i rannsakingen med Hedvall; rannsaktionsprotokollen hade emellertid, enligt vad akten i det tidigare ärendet gäve vid handen, varit tillgängliga åtminstone för statskontoret vid avgivandet av dess utlåtande i samma ärende. Även funnes i äldre ärendet viss upplysning om att Broströms ekonomi vore svag; anledning förelåge alltså till antagande, att kommunen ej skulle kunna utfå sin fordran av honom. Efter Kungl. Maj:ts beslut den 27 augusti 1926 hade emellertid Broström blivit av domstol förpliktad att ersätta kommunen; i någon mån hade framkommit ytterligare upplysning om Broströms möjligheter att betala skulden; och kommunen hade vidare lämnat upplysningar om sin egen ekonomi. Förevarande remiss hade möjligen föranletts av påståendena, att bristande kontroll över indrivningen av utskylder skulle förelegat å såväl Broströms som länsstyrelsens sida. Den ersättningskyldighet, vartill Broström av domstol förpliktats i förhållande till kommunen, vilade visserligen icke på kriminell grund. Men att bristande kontroll å Broströms sida förelegat, syntes vara obestridligt och förnekades ej heller av Broström. Ansvar

för det tjänstefel, vartill Broström i förevarande hänseende kunde hava gjort sig skyldig, vore emellertid numera föriallet. Vad länsstyrelsen anginge, ansåge väl justitiekanslersämbetet, att, sedan kommunen beträffande indrivningen gjort framställning till länsstyrelsen, denna bort tillse, att erforderlig undersökning utan oskäligt dröjsmål vidtagits. Ansvar för det fel, vartill landskamreraren kunde hava gjort sig skyldig genom underlåtenhet att påskynda Broströms undersökning, vore emellertid förfallet. Och för sin del ansåge justitiekanslersämbetet näppeligen föreligga utsikt att en ersättningstalan mot landskamreraren på grund av berörda underlåtenhet skulle bifallas av domstol. För den händelse justitiekanslersämbetet hade att yttra sig jämväl angående kommunens på billighetsskäl grundade begäran om ersättning, finge justitiekanslersämbetet ytterligare anföra följande. Justitiekanslersämbetet delade statskontorets upplattning att icke heller kommunen gjort vad på densamma bort ankomma i fråga om kontroll över den kommunala restindrivningen. Därest det oaktat med hänsyn till föreliggande omständigheter ersättning av statsmedel till kommunen ansåges böra ifrågakomma, syntes det dock justitiekanslersämbetet föreligga skäl för länsstyrelsens ståndpunkt att dylik ersättning lämnades endast delvis och mot att kommunen helt avstode från sin fordran hos Broström. Länsstyrelsens förslag om åtgärd för Broströms befriande från betalningsskyldighet till kronan ville justitiekanslersämbetet icke avstyrka. Länsstyrelsen hade vitsordat, att Broströms arbetsbörd varit betungande. Det kunde vidare erinras, att Hedvalls förskingringar ägde rum före tillkomsten av nu gällande jämförelsevis utförliga bestämmelser om kontroll över exekutionsbiträden. Och det torde för övrigt kunna anses rimligt, att statsverket avstode från utkrävande av en ersättningsskyldighet, som en i förhållande till arbetsbörd och ansvar svagt avlönad tjänsteman ådragit sig utan uppsåtligt tjänstefel, och som han icke utan umhäranden torde ens delvis kunna fullgöra.

Kommunen har slutligen i en den 9 januari 1931 ingiven underdånig skrift anfört:

Kommunens räntefordran hos Broström belöpte sig till 12,237 kronor 25 öre. De av Broström inbetalade beloppen, som nu uppginge till 1,500 kronor 12 öre, borde avräknas å ränteskulden. Efter avdrag av vad kommunen erhållit i utdelning i Hedvalls konkurs uppginge kommunens kapitalfordran till 28,250 kronor 59 öre. Därest kommunens nu förevarande framställning ej kunde helt bifallas, hemställde kommunen, att sistnämnda belopp mätto tillerkännas kommunen. Angående kommunens ekonomiska ställning upplystes, att senast fastställda kommunalutskylder belöpte sig till 8 kronor 65 öre per skattekrona, vägskatten till 20 öre per vägfyrc samt landstingsskatten till 2 kronor 10 öre. I skrivelse den 18 december 1930 hade länsstyrelsen med tillstyrkan insänt en ansökan av kommunen om åtnjutande av sådant understöd, som omförmäldes i förordningen den 16 december 1917 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner. Jordbruksfastigheterna inom kommunen ägdes till ojämförligt större delen av kronan. Enligt senast fastställda taxeringslängd utgjorde taxeringsvärdet å jordbruksfastigheter 3,353,600 kronor, därav enskildas 1,259,300 kronor, kronans 1,924,400 kronor och bolags m. fl:s 169,900 kronor. En väsentlig del av den bofasta befolkningen utgjordes av torpare, arrendatorer och

lägenhetsinnehavare. Industri förekomme praktiskt taget ej inom kommunen i annan form än såsom eller i sammanhang med gruvdrift, och denna gruvdrift hade under tidernas gång visat sig synnerligen vanskelig med periodvis upptagande och nedläggande av driften. Även på detta område tedde sig förhållandena för närvarande långt ifrån förhoppningsfulla. Nedläggningen av arbeten hade under den senaste tiden förekommit i en efter ortens förhållanden betänklilig omfattning.

Kommunen hade den 31 december 1929 en folkmängd av 2,348 personer.

Departements-
chefen.

Såsom statskontoret framhållit har riksdagen tidigare beviljat ersättning i anledning av förskingringar, som före ikraftträdandet av 1925 års lag begåtts av utmätningsman underlydande befattningshavare. I förevarande ärende, där fråga är om ersättning åt Garpenbergs kommun, torde vad av vederbörande tjänstemän må hava försummats, icke skäligen böra inverka på frågan om kommunens ersättning. Av vad i ärendet upplysts framgår, att Broström är urståndsatt att fullgöra den ersättningsskyldighet till kommunen, som enligt rådhusrättens utslag åligger honom, samt att utsikt ej torde föreligga för bifall till en mot landskamreraren i länet anhängiggjord ersättningstalan. Ej heller finner jag vad som anmärkts i fråga om bristande kontroll å indrivningen från kommunens sida vara av den beskaffenhet att kommunen av sådan anledning bör vara utesluten från ersättning. Till stöd för kommunens framställning må särskilt framhållas dess svaga ekonomiska ställning, som blivit än kännbarare genom nedläggandet under senaste tiden av gruvdriften inom kommunen. Övervägandeskäl torde därför numera vara förebragta för ett bifall till kommunens framställning. Ett sådant bifall skulle innebära, att å nu förevarande fall tillämpades samma regler, som numera införts i lagstiftningen.

I fråga om storleken av ersättningen ansluter jag mig till statskontorets uppfattning, att kommunen bör tillerkännas ersättning för hela det av Hedvall förskingrade beloppet efter avdrag å detta belopp av vad kommunen erhållit i utdelning i Hedvalls konkurs samt intill tiden för ersättningens utbetalande mottagit av Broström. Då gottgörelse för ränta ej ansetts böra utgå i samband med ersättning enligt 1899 års lag, synes ej heller i detta fall kommunens anspråk på ränta böra bifallas.

Jag övergår härefter till frågan om efterskänkande av kronans fordran i anledning av Hedvalls förskingringar. Broström har visserligen eftersatt sin skyldighet att utöva kontroll över Hedvall, men Broström har, såsom länsstyrelsen framhållit, haft en stor arbetsbörda och svårigheter hava förelegat för en effektiv kontroll å Hedvall. Härtill kommer, att Broströms ekonomiska ställning är sådan, att det torde vara uteslutet, särskilt efter det han inom några år blivit pensionerad, att staten kan utfå nämnvärd gottgörelse av honom. Med hänsyn till nu anförda förhållanden vill jag såsom jämväl justitiekanslern förordat tillstyrka framställningen härutinnan.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att Kungl. Maj:t må till Garpenbergs kommun såsom ersättning för av Hedvall förskingrade medel från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utbetala 28,250 kronor 59 öre med avdrag av det belopp, som vid tiden för ersättningsbeloppets utbetalande må hava influtit genom av Broström gjorda avbetalningar, mot skyldighet för kommunen att avstå från sin fordringsrätt mot Broström,

dels ock att Broström befrias från skyldighet att ersätta kronan förenämnda av Hedvall förskingrade kronomedel, för vilka Broström är betalningsskyldig.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Axel Wennerholm.
